

L'art^{2016 09} de colleccionar

El món de les col·leccions privades

Ernesto Ventós Colección olorVISUAL

FUNDACIÓ
VILA CASAS

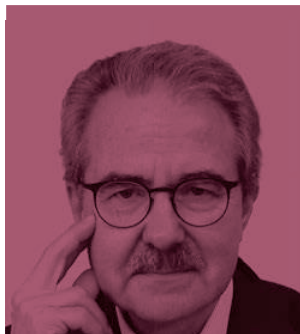
ESPAI
AÒ
BARCELONA

CAN
FRAMIS
BARCELONA

El col·leccionista. Ernesto Ventós (Barcelona, 1945) s'integrà abans de fer els 20 anys a l'empresa de destil·lació d'essències que el 1916 havia fundat el seu avi. Una indústria que actualment té gran implantació en el mercat internacional. Però més enllà d'aquest vessant professional, el seu entusiasme per les arts plàstiques el portà a iniciar el 1978 una col·lecció d'obres d'art en les quals els components olfactius i visuals són indestriables.

L'art de col·leccionar. Amb el pas dels anys, el col·leccionisme ha anat canviant, però no la vocació col·leccionista, que respon a una aventura intel·lectual i a una experiència estètica. Hi ha una idea errònia d'aquesta pràctica, perquè el col·leccionista, més que pensar en la inversió o en la possessió, actua mogut per la sensibilitat, per la cultura i per la intuïció, que li fan atresorar unes obres amb l'objectiu de gaudir-les i compartir-les. Per això amb el cicle "L'art de col·leccionar" volem retre homenatge a aquells que Balzac va definir com "els homes més apassionats que hi ha en el món".

Daniel
Giralt-Miracle
Crític
i historiador
de l'art

Fotografia: Núria Ester

La Fundació Vila Casas ha confiat la direcció i conducció del cicle “L’art de colleccionar” que se celebra a l’Espai AØ de Can Framis a Daniel Giralt-Miracle.

Ernesto Ventós és un colleccionista atípic, perquè no es limita a comprar les obres d’art que li agraden, o que li permeten completar una col·lecció centrada en un estil, tema o generació. Tampoc no adquireix obres fetes en una única tècnica. Les peces que incorpora a la seva col·lecció responen a alguna cosa més, ja que el que realment atreu Ventós és trobar aquelles obres d’art que a més de l’aspecte visual estimulin la memòria olfactiva, unes creacions que aplega en una col·lecció de nom tan descriptiu com és olorVISUAL.

Estic segur que la seva feina i els seus interessos més íntims han estat determinants en la seva elecció, perquè aquest empresari i perfumista acreditat sempre ha tingut una gran inclinació per l’art, que no només ha seguit de prop, perquè ell mateix es reserva un temps i un espai per a realitzar les seves pròpies obres, que dóna a conèixer amb el nom de NASEVO (paraula sorgida després d’unir *nas*, mot de connotacions olfactives evidents, i *EVO*, l’acrònim del seu mateix nom). Així, el de l’olfacte és un sentit molt present en la quotidianitat de Ventós i, per tant, resulta lògic que hagi convertit la seva reivindicació en un objectiu personal.

Com ell mateix explica en l’entrevista que segueix, a final dels anys 70 del segle passat, quan es va adonar que els artistes normalment treballen donant preeminència als sentits de la vista i l’oïda i també al tacte, però no a l’olfacte, va iniciar la seva croada particular per a homologar aquest sentit als altres, si més no artísticament parlant. I ho va fer implicant els mateixos artistes que avui ja s’han convertit en els seus còmplices en aquesta aventura que finalment va néixer per a valoritzar el sentit de l’olfacte.

l’entrevista

per Daniel Giralt-Miracle

Hauria iniciat aquesta col·lecció, si no fos un *nas*, és a dir, una persona que té el sentit de l’olfacte tan desenvolupat i entrenat que pot crear perfums?

Crec que no. Tinc passió per l’art, i des de la meua infantesa m’ha agradat colleccionar, però abans de començar aquesta col·lecció, vaig dubtar molt de com hauria de fer-ho. No tinc res a objectar sobre la forma en què cadascú collecciona (em refereixo a art) però tenia molt clar que no volia acumular objectes artístics, ni tampoc afany d’entrar en allò especulatiu.

Vaig trobar el que després vaig saber que seria el fil conductor de la col·lecció en participar com a perfumista a l’exposició “Suggeriments olfactivos” a la Fundació Joan Miró de Barcelona. Allà es parlava del món de les olors, la seva procedència, aplicació, efectes..., i estant en un museu, no s’explicava que l’art també fa olor.

Havia trobat el motiu per començar la col·lecció!

Vostè diu que les obres que compra responen a una lectura olfactiva de l’art. Què vol dir amb això?

Que desperten la meua memòria olfactiva. Quan una obra d’art em transmet alguna cosa especial dic: “aquesta obra fa olor”; amb això estic explicant que algun dels meus records m’ha retornat a la memòria i ho ha fet a través d’alguna olor.

Una altra lectura olfactiva és que una obra em recordi la meua feina... Al final és el mateix, la meua memòria, els meus records.

Sempre ha comprat tenint present la premissa de l’olor?

No hi ha cap obra que formi part de la col·lecció que per mi

Les obres que compro desperten la meua memòria olfactiva.

No hi ha cap obra de la Colección olorVISUAL que per mi no tingui un significat olfatiu.

no tingui un significat olfatiu.

Això no vol dir que hi hagi obres que m'agradi estèticament, o que en trobi fascinants les composicions o que les trobi magnífiques tècnicament, però mai no formaran part de la Colección olorVISUAL.

Per tant, la Colección olorVISUAL comença arran de l'exposició de la Fundació Joan Miró. Quin any?

Efectivament, començo l'any 1978, com a conseqüència de la meua col·laboració amb l'exposició "Suggestions olfactives".

Més concretament inicio la col·lecció a partir de la resposta que Albert Ràfols-Casamada va donar a una carta que li vaig escriure. Vaig enviar moltes cartes a diversos artistes i galeristes, però només em va respondre ell, perquè havia pintat una sèrie a partir dels seus records olfactius. De fet, la col·lecció comença amb la seva obra *Lavanda*, que té tot el que jo estava buscant, en ella vaig veure els meus records de l'olor i el color dels camps d'espígol, quan estudiava perfumeria.

Vaig començar la col·lecció amb un objectiu clar —que continuo mantenint—, ensenyar a olorar i fer-ho a través d'un mitjà que m'agrada molt, l'art contemporani.

Incorpora en la seva col·lecció obres que no tinguin a veure amb la pròpia memòria olfactiva?

No, en realitat no sabria fer-ho d'una altra manera.

Com selecciona les peces de la Colección olorVISUAL? Les troba en les galeries d'art o en els tallers dels artistes? Els artistes o galeristes li fan propostes concretes? Fa encàrrecs als artistes?

Al principi em vaig dirigir als artistes a través de cartes, on els explicava la meua idea de relacionar l'olor i l'art. Una vegada ens coneixíem, l'artista interpretava aquesta idea a través de la seva pràctica artística.

Al llarg dels anys i, en comprendre's millor aquesta relació art / memòria olfactiva, els galeristes m'ofereixen obra i també de vegades els artistes. M'agrada visitar les galeries, fires (sobretot els magatzems) i els tallers dels artistes. És allà on si alguna obra desperta la meua memòria olfactiva dic que "aquesta peça fa olor".

A hores d'ara, quan l'objectiu de la col·lecció ja és conegut, no es podria dir que faig encàrrecs. Més aviat rebo propostes dels artistes derivades de la seva pròpia memòria olfactiva.

Totes les obres de la Colección olorVISUAL s'acompanyen d'un text, que majoritàriament està escrit pel mateix artista. Per què? Preveu la possibilitat d'exposar les obres sense els textos?

Abans em preguntava si encarregava obres, potser l'encàrrec és el text que completa l'obra plàstica. L'artista ha d'escriure un petit text, on relaciona la seva obra amb el món olfatiu: imprescindible! Perquè quan exposem, el text ha d'estar acompanyant l'obra i el visitant ha de veure, llegir i a vegades olorar... no vull un visitant passiu. Pretenem no deixar indiferents, proposem veure a través del nas, i el text hi ajuda.

Pretenem no deixar indiferents, proposem veure a través del nas, i els textos dels artistes hi ajuden.

No vull exposar sense text. De vegades és necessari buscar un fragment, però sempre hi ha d'estar present.

Les obres i les interpretacions que els artistes n'han fet l'han ajudat a descobrir nous registres olfactius, estètics o intel·lectuals?

Si un vol, sempre aprèn coses noves. Nous registres olfactius els aprenc cada dia en el meu ofici i intento transmetre'ls, però sí que els artistes m'ajuden a descobrir noves formes estètiques.

Al llarg dels anys, han canviat els seus criteris a l'hora de comprar?

Crec que els gustos van canviant i vas aprenent, però el criteri sempre és la meua memòria olfactiva o el paral·lelisme amb la meua feina. A més, des dels inicis m'ha agradat que a la Colección olorVISUAL hi estiguin presents artistes consagrats i novells, propers i internacionals... Totes les seves formes d'expressió enriqueixen la col·lecció i per descomptat amplien les notes olfactives representades.

Considera que la filosofia de la seva col·lecció s'ha beneficiat dels nous llenguatges artístics (vídeo, instal·lacions,

performances, etc.), que en certa manera han ampliat les possibilitats expressives?

Sí, és clar. Crec que amb aquests llenguatges es poden aconseguir més matisos que amb una obra fixa o bidimensional. Però no és un fet matemàtic, i la percepció de cadascú és de vital importància.

En el fons, amb aquesta col·lecció, pretén explicar les olors a través de la vista? O va més enllà?

És evident que la vista és un referent important, però la meva intenció és anar més enllà. La mateixa selecció que faig en escollir les obres que integro a la meva col·lecció ja dona peu a entendre la meva memòria olfactiva, que es completa amb la interpretació que els mateixos artistes fan en els seus textos, que a vegades ajuden i d'altres desconcerten.

Ens interessa proporcionar eines perquè els que visitin l'exposició s'adonin del que s'estan perdent en no usar l'olfacte.

El que ens interessa és proporcionar eines perquè tot aquell que visiti l'exposició s'adoni de tot el que s'està perdent en no usar el sentit olfatiu. No pretenem explicar les olors, intentem

que els visitants siguin conscients que tenen memòria olfactiva, i que aquesta els pot portar al més íntim de si mateixos, on poden aconseguir descobrir alguna cosa que amb els altres sentits potser no aconseguirien.

Creu que amb la seva col·lecció ha contribuït a desenvolupar els subsentits, aquells que la cultura audiovisual ens ha fet marginar?

No sé si ho hem aconseguit, però continuem treballant perquè sigui així. Crec que alguna petjada hem deixat en algú i això em fa enormement feliç.

En el fons és el motiu pel qual es va crear la Colección olorVISUAL.

la col·lecció

Fa gairebé 40 anys que Ernesto Ventós va començar a atresorar les obres que integren la Colección olorVISUAL, que aplega creacions realitzades per artistes de llarga trajectòria i per artistes que quan ell va decidir comprar-los la peça que formaria part de la seva col·lecció tot just començaven a caminar en el món de l'art, per artistes nascuts en el nostre país o que hi viuen i també per artistes que procedeixen o estan arrelats a qualsevol altre punt del món. És una col·lecció composta per obres que pertanyen a múltiples disciplines artístiques: pintura, escultura, gravat, fotografia, videocreació, instal·lació..., i que podem classificar de figuratives, d'abstractes, de surrealistes, d'expressionistes, de conceptuals..., però totes responen a un mateix propòsit: provocar per elles mateixes i pels textos que les acompanyen que l'espectador d'una banda s'adoni que la memòria olfactiva és molt subjectiva i, de l'altra, que aguditzant la seva capacitat sensorial i activi la seva pròpia memòria olfactiva.

I ha estat amb aquesta idea que, d'una col·lecció tan àmplia, hem triat 11 peces que no permeten establir cap relació ni generacional, ni material, ni tècnica, i que en canvi al meu entendre expliquen perfectament el repte que es va marcar Ernesto Ventós en iniciar la Colección olorVISUAL, alhora que ens fan constatar que Umberto Eco tenia molta raó quan afirmava que l'obra d'art és una *opera aperta*, que cadascun de nosaltres podem llegir-la i sentir-la des de molts registres, la qual cosa ens porta a enriquir la nostra intel·ligència i la nostra sensibilitat.

Daniel Giralt-Miracle
Comissari de l'exposició

Costantino Ciervo
Olfactory
2002
50,5 x 90 x 36,5 cm
DVD - vídeo - objecte

Olfactory és una reflexió sobre la imaginació i sobre la pèrdua de l'experiència en general i en particular sobre un dels sentits que juntament al sabor (gust) és particularment difícil de descriure: l'olor, o sigui, l'olfacte.

L'obra està composta de dos elements principals: a l'esquerra un monitor, a la dreta un prisma triangular les parets del qual estan formades per miralls i a cada costat hi ha inscrita la paraula *Olfactory*.

Una vegada posat en marxa el treball mitjançant un sensor ubicat sota el prisma, es veu a la pantalla del monitor una dona (el seu perfil recorda una verge nòrdica, la model és danesa) olorant distintes flors a intervals de 10-20 segons. Cada vegada que inspira se sent la seva inspiració i, simultàniament, comença a girar el prisma triangular fet de miralls a la superfície dels quals hi ha gravada la paraula *Olfactory*. Després d'uns 15 minuts, si ningú no es mou o s'acosta al dispositiu, l'aparell s'apaga del tot.

L'acció d'olorar, de l'olfacció, s'acciona dues vegades. Una vegada a través de la mateixa imatge de la dona que agafa la flor i l'acosta al nas (nivell visual); una segona vegada en el moment que el prisma comença a girar reflectint i posant *en contacte* la realitat circumdant amb la paraula *Olfactory* (nivell conceptual).

La imaginació tendeix a construir una realitat viscuda o possible; el mirall reflecteix una realitat existent però imperceptible a través de l'experiència (és possible reflectir una bona i saborosa paella però sense poder degustar-ne el sabor, la consistència i l'olor).

L'alteració dels sentits, la pèrdua de l'experiència, l'artificialitat de les olors, la construcció d'un món sempre més aliè i virtual són fenòmens que, al meu entendre, poden anar associats a aquest treball. Així com el desig de voler recuperar alguna cosa natural i essencial a la qual, per algun motiu, ja no podem accedir.

Costantino Ciervo

Pep Agut
Regió de l'error
2006-2008
186 x 300 cm (12 unitats de 62 x 75 cm)
Impressió digital sobre tela de negatiu en b/n
Edició: 1/3

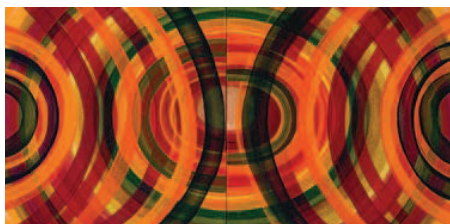
Memòria

Com si algun record esfereïdor, ocult en algun racó del meu inconscient, l'hagués posat en estat d'alerta davant d'algun perill imminent, el sentit de l'olfacte se'm va disparar de forma exagerada ara fa uns quants anys i un munt d'olors sense nom van envair-lo com si una realitat oblidada aflorés de sobte enfront meu. Però l'abast d'allò innomenable —i que m'empeny a estirar el nas amb la tafaneria dels gossos— no m'ha reclòs al món de les presències sinó que sovint em retorna la flaire dels records perduts en l'espessa boira del temps.

Quan, per exemple, vaig a casa dels meus pares, de la porta estant ja sé si la mare és a casa, i amb la seva olor —tan antiga com jo— són moltes altres les que tornen a mi. Recordo, d'un dia en què em va renyar —ara mateix no sabria dir per què—, la deliciosa olor de magnòlies que deuria haver acabat de collir al jardí i que la impregnava completament. Els records per mi han escapat de l'àmbit de les narracions més o menys idealitzades per a tornar-se olors que sento, de fet, com si em fos possible destapar-les directament del pot de la memòria.

És ben segur que tot això deu impregnar d'una manera o altra els meus treballs. M'agrada saber que quan ja no són a les meves mans, aquell qui els posseeix i els cuida en el meu nom potser en sent encara les olors. Jo les rememoro mentre dono voltes, descalg, al meu racó preferit de l'estudi.

Pep Agut

Charo Pradas
Azafranes
1996-1997
50 x 100 cm (díptic)
Mixta sobre tela

Humà significa que pot olorar.

Aquest acte voluntari i discriminatori (es pot descobrir una cultura a través de les olors que repudia) que consisteix a olorar la brisa, la rosada, el vent, una aixella o l'aroma d'una tassa de te, demostra l'existència d'un apetit olfactiu sa, d'una curiositat o fins i tot d'una gola nasal, que sovint es revela increïblement instructiva.

"Humer". Text del *Dictionnaire du langage parfumé*, p. 98.

Charo Pradas

David Ymbernon
S/t
2009
60 x 130 x 59 cm
Carretó metàl·lic taronja, plomes, plàstic i agulles d'estendre de color taronja

Veig un home que passa amb un carretó ple de plomes i, a mesura que va avançant, les plomes se'n van volant amb el vent. Així, l'home arriba al final del camí altra vegada amb el carretó buit. Penso que el trajecte l'ha fet amb poesia, entre l'olor del camp.

David Ymbernon

Anna Talens
Tamiz para el viento I
2007
60 x 120 cm
Fil de coure, agulles, organdí de seda, paraules
Edició: 3/3

Ja fa temps vaig viatjar a les Antípodes. Anava a l'escola d'art caminant i sempre veia les fulles dels pins enganxades a l'enreixat d'una tanca. Vaig conservar aquesta imatge i, uns anys després, vaig pensar no tan sols en la idea de tamisar el vent per veure què suspèn, sinó en allò que queda enganxat a la memòria quan passa el temps. Queden paraules, imatges i olors que ens ajuden a recordar el que la vida amaga, en el seu transcurs incessant.

Anna Talens

Manel Armengol
El foc IV
2002
80 x 120 cm
Cibachrome sobre planxa d'alumini
Edició: 1/1

Pinassa cremant.
Cercle de foc.
Terra de pinassa.
Al capvespre:
pinassa humida.

Manel Armengol

Altres peces
exposades:

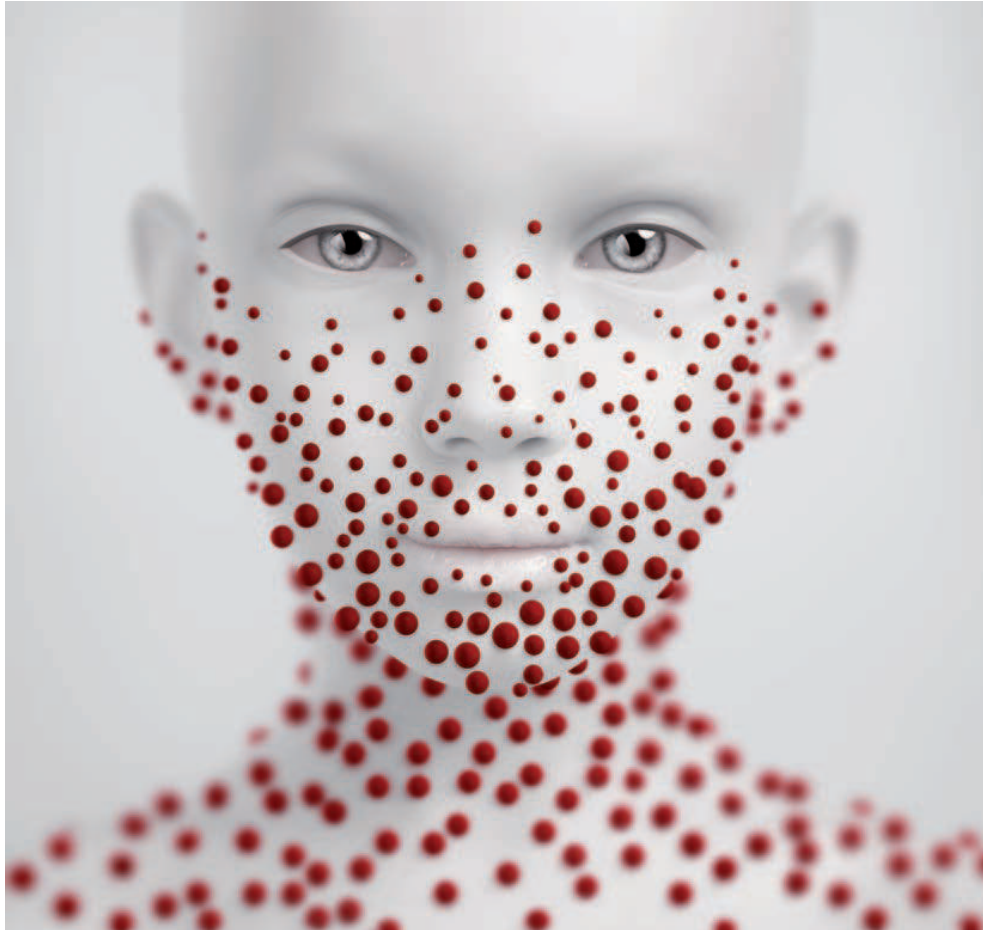
James Clar
Thermal energy
2013
120 x 130 x 150 cm
Instal·lació de llums fluorescents, filtres, cablejat i tanca metàl·lica

Hugo Fontela
Water
2009
100 x 100 cm
Mixta sobre llenç

Jannis Kounellis
S/t
1998
103 x 70 cm
Ferro i roba

Juan Usle
Bonues words
1991
56 x 41 cm
Mixta sobre tela encolada sobre fusta

Oleg Dou
Vasya 2, sèrie "Sketches"
 2007
 120 x 120 cm
 C-print
 Edició: 6/8

Tinc el nas trencat i visc en un *buit d'olors* durant diversos mesos a l'hivern. En aquest període no percebo les olors o bé m'arriben transformades.

No sóc molt aficionat a les fragàncies, més aviat al contrari. Les olors fortes m'arriben a causar mal de cap. Intento evitar les botigues de perfums i coses com els olis o les barretes aromàtiques.

Però algunes olors m'encisen: les fulles del groseller negre, les ametlles crues, les liles i l'olor d'una clínica d'estomatologia...

Oleg Dou

© Costantino Ciervo,
 VEGAP, Barcelona, 2015

Fotografia portada:
 Mireia Bordonada

ISSN 2019-7184
 Dipòsit Legal: B-1912-2010

Disseny gràfic:
www.anaclapes.com

ESPAI
 VolART
 BARCELONA

ESPAI
 VolART2
 BARCELONA

CAN
 FRAMIS
 BARCELONA

CAN
 MARIO
 PALAFRUGELL

PALAU
 SOLTERRA
 TORROELLA

FUNDACIÓ
 VILA CASAS

Espai Volart / Espai Volart 2
 Carrer Ausiàs Marc, 22
 08010 Barcelona
 Tel. +(34) 93 481 79 85
espaiolart@fundaciovilacasas.com

Museu Can Framis
 Carrer Roc Boronat, 116-126
 08018 Barcelona
 Tel. +(34) 93 320 87 36
canframis@fundaciovilacasas.com

Museu Can Mario
 Plaça Can Mario, 7
 17200 Palafrugell (Girona)
 Tel. +(34) 972 306 246
canmario@fundaciovilacasas.com

Museu Palau Solterra
 Carrer de l'Església, 10
 17257 Torroella de Montgrí (Girona)
 Tel. +(34) 972 761 976
palausolterra@fundaciovilacasas.com

www.fundaciovilacasas.com

Exposició L'art de col·leccionar

Ernesto Ventós
 Colección olorVISUAL

Espai AØ de Can Framis

Del 25 de gener al 3 d'abril de 2016
 de dimarts a dissabte d'11.00 h a 18.00 h
 diumenges d'11.00 h a 14.00 h

L'art^{2016 09} de col·leccionar

El món de les col·leccions privades

El arte de coleccionar. Con el paso de los años, el coleccionismo ha ido cambiando, pero no la vocación del coleccionista, que responde a una aventura intelectual y a una experiencia estética. Hay una idea errónea de esta práctica, porque el coleccionista, más que pensar en la inversión o en la posesión, actúa movido por la sensibilidad, por la cultura y por la intuición, que le hacen atesorar unas obras con el objetivo de disfrutarlas y compartirlas. Por ello con el ciclo “L’art de col·leccionar” queremos rendir homenaje a aquellos que Balzac definió como “los hombres más apasionados que hay en el mundo”.

El coleccionista. Ernesto Ventós (Barcelona, 1945) se integró antes de cumplir los 20 años a la empresa de destilación de esencias que en 1916 había fundado su abuelo. Una industria que actualmente tiene gran implantación en el mercado internacional. Pero más allá de esta vertiente profesional, su entusiasmo por las artes plásticas le condujo a iniciar en 1978 una colección de obras de arte en las que los componentes olfativos y visuales son inseparables.

Ernesto Ventós es un coleccionista atípico, porque no se limita a comprar las obras de arte que le gustan, o que le permiten completar una colección centrada en un estilo, tema o generación. Tampoco adquiere obras hechas en una única técnica. Las piezas que incorpora a su colección responden a algo más, ya que lo que realmente atrae a Ventós es encontrar aquellas obras de arte que además del aspecto visual estimulen la memoria olfativa, unas creaciones que recoge en una colección de nombre tan descriptivo como es olorVISUAL. Estoy convencido de que su trabajo y sus intereses más íntimos han sido determinantes en su elección, porque este empresario y perfumista acreditado siempre ha tenido una gran inclinación por el arte, que no ha seguido únicamente de cerca, porque él mismo se reserva un tiempo y un espacio para rea-

lizar sus propias obras, que da a conocer con el nombre de NASEVO (palabra surgida al unir *nas* [nariz], y *EVO*, el acrónimo de su propio nombre). Así, el del olfato es un sentido muy presente en la cotidianidad de Ventós y, por tanto, resulta lógico que haya convertido su reivindicación en un objetivo personal.

Como él mismo explica en la entrevista que sigue, a finales de los años 70 del pasado siglo, cuando se dio cuenta de que los artistas normalmente trabajan dando preeminencia a los sentidos de la vista y del oído y también al tacto, pero no al olfato, inició su particular cruzada para homologar este sentido a los demás, al menos artísticamente hablando. Y lo hizo implicando a los propios artistas que hoy día ya se han convertido en sus cómplices en esta aventura que finalmente nació para valorizar el sentido del olfato.

la entrevista

por Daniel Giralt-Miracle

¿Habría iniciado esta colección, de no ser una nariz, es decir, una persona que tiene el sentido olfativo tan desarrollado y entrenado que puede crear perfumes?

Creo que no. Tengo pasión por el arte, y desde mi infancia me ha gustado coleccionar, pero antes de empezar esta colección, dudé mucho de cómo tendría que hacerlo. No tengo nada que objetar sobre la forma en la que cada uno colecciona (me refiero a arte) pero tenía muy claro que no quería acumular objetos artísticos, ni tampoco afán de entrar en lo especulativo.

Encontré lo que después supe que sería el hilo conductor de la colección al participar como perfumista en la exposición “Sugestiones olfativas” en la Fundació Joan Miró de Barcelona. Allí se hablaba del mundo de los olores, su procedencia, aplicación, efectos..., y estando en un museo, no se explicaba que el arte también huele.

¡Había encontrado el motivo para empezar la colección!

Usted dice que las obras que compra responden a una lectura olfativa del arte. ¿Qué quiere decir con ello?

Que despiertan mi memoria olfativa. Cuando una obra de arte me transmite algo especial digo: “esta obra huele”; con ello estoy explicando que alguno de mis recuerdos me ha retornado a la memoria y lo ha hecho a través de algún olor.

Otra lectura olfativa es que una obra me recuerde mi trabajo... Al final es lo mismo, mi memoria, mis recuerdos.

¿Siempre ha comprado teniendo presente la premisa del olor?

No hay ninguna obra que forme parte de la colección que para mí no tenga un significado olfativo.

Eso no quiere decir que haya obras que me gusten estéticamente, o que encuentre fascinantes sus composiciones o que las encuentre magníficas técnicamente, pero nunca formarán parte de la Colección olorVISUAL.

Por lo tanto, la Colección olorVISUAL empieza a raíz de la exposición de la Fundació Joan Miró. ¿En qué año?

Efectivamente, empiezo en el año 1978, como consecuencia de mi colaboración con la exposición “Sugestiones olfativas”.

Más concretamente inicio la colección a partir de la respuesta que Albert Ràfols-Casamada dio a una carta que le escribí. Mandé muchas cartas a varios artistas y galeristas, pero sólo él me respondió, porque había pintado una serie a partir de sus recuerdos olfativos. De hecho, la colección empieza con su obra *Lavanda*, que tiene todo lo que yo estaba buscando, en ella vi mis recuerdos del olor y el color de los campos de lavanda, cuando estudiaba perfumería.

Empecé la colección con un claro objetivo —que sigo manteniendo—, enseñar a oler y hacerlo a través de un medio que me gusta mucho, el arte contemporáneo.

¿Incorpora en su colección obras que no tengan que ver con la propia memoria olfativa?

No, en realidad no sabría hacerlo de otra forma.

¿Cómo selecciona las piezas de la Colección olorVISUAL? ¿Las encuentra en galerías de arte o en los talleres de los artistas? ¿Los artistas o galeristas le ha-

cen propuestas concretas? ¿Hace encargos a los artistas?

Al principio me dirigí a los artistas a través de cartas, dónde les explicaba mi idea de relacionar el olor y el arte. Una vez nos conocíamos, el artista interpretaba esta idea a través de su práctica artística.

A lo largo de los años y, al comprenderse un poco mejor esta relación arte / memoria olfativa, los galeristas me ofrecen obra y también a veces los artistas. Me gusta visitar las galerías, ferias (sobre todo los almacenes) y los talleres de los artistas. Es allí donde si alguna obra despierta mi memoria olfativa digo que “esta pieza huele”.

A estas alturas, cuando el objetivo de la colección ya es conocido, encargos no se podría decir que hago. Más bien recibo propuestas de los artistas derivadas de su propia memoria olfativa.

Todas las obras de la Colección olorVISUAL se acompañan de un texto, que mayoritariamente está escrito por el propio artista. ¿Por qué? ¿Contempla exponer las obras sin los textos?

Antes me preguntaba si encargaba obras, tal vez el encargo es el texto que completa la obra plástica. El artista debe escribir un pequeño texto, donde relaciona su obra con el mundo olfativo: ¡imprescindible! Porque cuando exponemos, el texto debe estar acompañando la obra y el visitante debe ver, leer y a veces oler... no quiero un visitante pasivo. Pretendemos no dejar indiferentes, proponemos ver a través de la nariz, y el texto ayuda.

No quiero exponer sin el texto. A veces es necesario buscar un fragmento, pero siempre debe estar presente.

¿Las obras y las interpretaciones que los artistas han hecho, le han ayudado

a descubrir nuevos registros olfativos, estéticos o intelectuales?

Si uno quiere, siempre aprende cosas nuevas. Nuevos registros olfativos los aprendo cada día en mi oficio e intento transmitirlos, pero sí que los artistas me ayudan a descubrir nuevas formas estéticas.

A lo largo de los años, ¿han cambiado sus criterios a la hora de comprar?

Creo que van cambiando los gustos y vas aprendiendo, pero el criterio siempre es mi memoria olfativa o el paralelismo con mi trabajo. Además, desde los inicios me ha gustado que en la Colección olorVISUAL estén presentes artistas consagrados y noveles, cercanos e internacionales... Todas sus formas de expresión enriquecen la colección y por supuesto amplían las notas olfativas representadas.

¿Considera que la filosofía de su colección se ha beneficiado de los nuevos lenguajes artísticos (vídeo, instalaciones, performances, etc.), que en cierto modo han ampliado las posibilidades expresivas?

Sí, por supuesto. Creo que con estos lenguajes se pueden alcanzar más matices que con una obra fija o bidimensional. Pero no es un hecho matemático, y la percepción de cada uno es de vital importancia.

En el fondo, con esta colección, ¿pretende explicar los olores a través de la vista? ¿O va más allá?

Es evidente que la vista es un referente importante, pero mi intención es ir más allá. La misma selección que hago al elegir las obras que integro en mi colección ya da pie a entender mi memoria olfativa, que se completa con la interpretación que los propios artistas hacen en sus textos, que a veces ayudan y otras desconciertan.

Lo que nos interesa es proporcionar herramientas para que todo aquel que visite la exposición se dé cuenta de todo lo que se está perdiendo al no utilizar el sentido olfativo. No pretendemos explicar los olores, intentamos que los visitantes sean conscientes de que tienen memoria olfativa, y de que esta puede llevarlos a lo más íntimo de sí mismos, donde quizá logren descubrir algo que con los otros sentidos tal vez no conseguirían.

¿Cree que con su colección ha contribuido a desarrollar los subsentidos, aquellos que la cultura audiovisual nos ha hecho marginar?

No sé si lo hemos logrado, pero continuamos trabajando para que así sea. Creo que alguna huella hemos dejado en alguien y eso me hace enormemente feliz.

En el fondo es por lo que se creó la Colección olorVISUAL.

La colección

Hace casi 40 años que Ernesto Ventós empezó a atesorar las obras que integran la Colección olorVISUAL, que reúne creaciones realizadas por artistas de larga trayectoria y por artistas que cuando él decidió comprarles la pieza que formaría parte de su colección justo empezaban a caminar en el mundo del arte, por artistas nacidos en nuestro país o que viven en él y también por artistas que proceden o están arraigados a cualquier otro punto del mundo. Es una colección compuesta por obras que pertenecen a múltiples disciplinas artísticas: pintura, escultura, grabado, fotografía, videocreación, instalación..., y que podemos clasificar como figurativas, abstractas, surrealistas, expresionistas, conceptuales..., pero todas responden a un mismo propósito: provocar por ellas mismas y por los textos que las acompañan que el espectador por un lado se dé cuenta de que la memoria olfativa es muy subjetiva y, por el otro, que agudice su capacidad sensorial y active su propia memoria olfativa.

Y ha sido con esta idea que, de una colección tan amplia, hemos escogido 11 piezas que no permiten establecer ninguna relación ni generacional, ni material, ni técnica, y que en cambio a mi entender explican perfectamente el reto que se marcó Ernesto Ventós al iniciar la Colección olorVISUAL, a la vez que nos hacen constatar que Umberto Eco tenía mucha razón cuando afirmaba que la obra de arte es una *opera aperta*, que cada uno de nosotros podemos leerla y sentirla desde muchos registros, lo que nos lleva a enriquecer nuestra inteligencia y nuestra sensibilidad.

Daniel Giralt-Miracle
Comisario de la exposición

Costantino Ciervo

Olfactory

2002

50,5 x 90 x 36,5 cm

DVD - vídeo - objeto

Olfactory es una reflexión sobre la imaginación y sobre la pérdida de la experiencia en general y en particular sobre uno de los sentidos que junto al sabor (gusto) es particularmente difícil de describir: el olor, o sea, el olfato.

La obra está compuesta de dos elementos principales: a la izquierda un monitor, a la derecha un prisma triangular cuyas paredes están formadas por espejos y en cada lado está inscrita la palabra *Olfactory*.

Una vez puesto en marcha el trabajo mediante un sensor ubicado debajo del prisma, se ve en la pantalla del monitor a una mujer (cuyo perfil recuerda a una virgen nórdica, la modelo es danesa) oliendo distintas flores a intervalos de 10-20 segundos. Cada vez que inspira se oye su inspiración y, simultáneamente, empieza a girar el prisma triangular hecho de espejos en cuya superficie está grabada la palabra *Olfactory*. Después de unos 15 minutos, si nadie se mueve o se acerca al dispositivo, el aparato se apaga completamente.

La acción de oler, de la olfacción, se acciona dos veces. Una vez a través de la propia imagen de la mujer que coge la flor y la acerca a la nariz (nivel visual); una segunda vez en el momento que el prisma comienza a girar reflejando y poniendo en *contacto* la realidad circundante con la palabra *Olfactory* (nivel conceptual).

La imaginación tiende a construir una realidad vivida o posible; el espejo refleja una realidad existente pero imperceptible a través de la experiencia (es posible reflejar una buena y sabrosa paella aunque sin poder degustar su sabor, su consistencia y olor).

La alteración de los sentidos, la pérdida de la experiencia, la artificialidad de los olores, la construcción de un mundo siempre más ajeno y virtual son fenómenos que, a mi entender, pueden ir asociados a este trabajo. Así como el deseo de querer recuperar algo natural y esencial a lo que, por algún motivo, ya no podamos acceder.

Costantino Ciervo

Pep Agut

Regió de l'error

2006-2008

186 x 300 cm (12 unidades de 62 x 75 cm)

Impresión digital sobre tela de negativos en b/n

Edición: 1/3

Memoria

Como si un recuerdo atemorizador, oculto en algún rincón de mi inconsciente, lo hubiera puesto en estado de alerta ante un peligro inminente, el sentido del olfato se me disparó de forma exagerada hace unos pocos años y un montón de olores sin nombre lo invadieron como si una realidad olvidada aflorase súbitamente ante mí. Pero el alcance de lo innombrable —y que me incita a estirar la nariz como un perro que olisquea— no me ha recluso en el mundo de las presencias sino que a menudo me devuelve la fragancia de recuerdos perdidos en la espesa niebla del tiempo.

Cuando, por ejemplo, voy a casa de mis padres, desde la propia puerta adivino si mi madre está en casa, y junto a su olor —tan antiguo como yo— son muchos otros los que vuelven a mí. Recuerdo, de un día en que me regañó —ahora mismo no sabría decir por qué—, el delicioso olor de magnolias que acabaría de recoger en el jardín y que la impregnaba por completo. Los recuerdos para mí han trascendido el ámbito de las narraciones más o menos idealizadas para convertirse en olores que percibo, de hecho, como si me resultara posible liberarlos directamente destapando el frasco de la memoria.

Sin duda todo ello, de un modo u otro, debe impregnar todas mis obras. Me gusta saber que cuando ya no están en mis manos, quien las posee y las cuida en mi nombre quizá todavía perciba sus olores, que yo rememoro mientras deambulo, descalzo, por mi rincón preferido del estudio.

Pep Agut

Oleg Dou

Vasya 2, serie "Sketches"

2007

120 x 120 cm

C-print

Edición: 6/8

Tengo la nariz rota y vivo en un *vacío de olores* durante varios meses en invierno. En este período no percibo los olores o bien me llegan transformados.

No soy muy aficionado a las fragancias, más bien al contrario. Los olores fuertes llegan a causarme dolor de cabeza.

Intento evitar las tiendas de perfumes y cosas como los aceites o las barritas aromáticas.

Pero algunos olores me hechizan: las hojas de grosellero negro, las almendras crudas, las lilas y el olor de una clínica de estomatología...

Oleg Dou

Charo Pradas*Azafranes*

1996-1997

50 x 100 cm (díptico)

Mixta sobre tela

Humano significa que puede oler.

Ese acto voluntario y discriminatorio (se puede descubrir una cultura a través de sus olores repudiados) que consiste en oler la brisa, el rocío, el viento, una axila o el aroma de una taza de té, demuestra la existencia de un apetito olfativo sano, una curiosidad o incluso una gula nasal, que a menudo se revela increíblemente instructiva.

“Humer”. Texto del *Dictionnaire du langage parfumé*, p. 98.

*Charo Pradas***David Ymbernon***S/t*

2009

60 x 130 x 59 cm

Carretilla metálica naranja, plumas, plástico y agujas de tender de color naranja

Veo a un hombre que pasa con una carretilla llena de plumas y, a medida que va avanzando, las plumas se van volando con el viento. Así, el hombre llega al final del camino otra vez con la carretilla vacía. Pienso que ha hecho el trayecto con poesía, entre el olor del campo.

*David Ymbernon***Anna Talens***Tamiz para el viento I*

2007

60 x 120 cm

Hilo de cobre, agujas, organza de seda, palabras

Edición: 3/3

Hace ya algún tiempo viajé a las Antípodas. Iba a la escuela de arte caminando y siempre veía las hojas de los pinos enganchadas en las redes de una valla. Guardé esta imagen y, unos años después, pensé no sólo en la idea de tamizar el viento para ver qué suspende, sino en lo que queda enganchado en la memoria cuando pasa el tiempo. Quedan palabras, imágenes y olores que nos ayudan a recordar lo que la vida solapa, en su incesante transcurso.

*Anna Talens***Manel Armengol***El foc IV*

2002

80 x 120 cm

Cibachrome sobre plancha de aluminio

Edición: 1/1

Borrajo quemado.
Círculo de fuego.
Tierra de borrajo.
Al anochecer:
borrajo húmedo.

*Manel Armengol*Otras piezas
expuestas:**James Clar***Thermal energy*

2013

120 x 130 x 150 cm

Instalación de
luces fluorescentes,
filtros, cableado
y valla metálica**Hugo Fontela***Water*

2009

100 x 100 cm

Mixta sobre lienzo

Jannis Kounellis*S/t*

1998

103 x 70 cm

Hierro y ropa

Juan Uslé*Bonues words*

1991

56 x 41 cm

Mixta sobre tela
encolada sobre
madera